

М. С. Кучерук

ЛЮДИНА ЯК ЦІЛА ЕПОХА

**Рец. на кн.: Гончарук Г., Іваніченко Л. Ректор від Бога. —
Одеса : Астропринт, 2017. — 176 с.**

Кучерук Марина Сергіївна, к. і. н., доц., доцент кафедри історії та етнографії України, e-mail: kucherukmaryna@ukr.net

Одеський національний політехнічний університет
просп. Шевченка, 1, Одеса, 65044, Україна

М. С. Кучерук

ЧЕЛОВЕК КАК ЦЕЛАЯ ЭПОХА

**Рец. на кн.: Гончарук Г., Іваніченко Л. Ректор от Бога. —
Одесса : Астпропринт, 2017. — 176 с.**

Кучерук Марина Сергеевна, к. и. н., доц., доцент кафедры истории и этнографии Украины, e-mail: kucherukmaryna@ukr.net

Одесский национальный политехнический университет
просп. Шевченко, 1, Одесса, 65044, Украина

M. S. Kucheruk

MAN AS AN ERA

**Review on the book: Goncharuk G., Ivanichenko L.
The Rector from God. — Odesa : Astroprint, 2017. — 176 p.**

Kucheruk Maryna Serhiyivna, PhD in History, Associate Professor, Assistant Professor of History and Ethnography of Ukraine Department, e-mail: kucherukmaryna@ukr.net

Odessa National Polytechnic University
1, Shevchenko avenue, Odesa, 65044, Ukraine

Опублікувавши минулого року монографію, присвячену ректору Одеського державного університету (нині — ОНУ) ім. І. І. Мечникова О. І. Юрженкові, автори, схоже, вирішили на цьому не зупинятись і видати нову монографію — вже про ректора іншого вишу Костянтина Заблонського.

Щоб не втомлювати своїх читачів і шанувальників довгим очікуванням, як це часто трапляється в науці, а особливо це стосується гуманітаріїв, автори пожертвували літньою відпусткою. І поки одесити та гості міста ніжились на пляжах, засма-

гаючи і запасуючись вітаміном D на зиму, на кафедрі кипіла робота (автор статті є особистим тому свідком). Три місяці напруженої праці в архівах та бібліотеках дали свої результати — рукопис був готовий вже восени.

А далі — така ж сама напружена праця над макетами. А їх було і не два, і не три. Говорять, перфекціонізм — погана риса. Але у даному випадку перфекціонізм авторів монографії лише послугував справі. Книгу не лише приємно тримати в руках, адже оформлена вона гідно, а й читати текст — саме задоволення. Жодної помилки, фотографії відтворені майже бездоганно.

Але повернімося до самої монографії і до її героя. Костянтин Іванович Заблонський — вчений зі світовим ім'ям в галузі зубчатих передач. І талановитий адміністратор. Адже розбудова Одеського національного політехнічного університету в першу чергу пов'язана саме з ним. Та не все так було «гладко», як полюбляють писати автори біографій, особливо наших, чи то радянських, чи то вітчизняних діячів. Кожна нація, кожна країна і кожне місто, навіть кожна більш-менш відома сім'я мають дві історії. Перша історія — це «парадна» історія, якої вчать дітей в школі, яку розповідають іноземцям, яка оспівується в творах мистецтва і в кіно. А є ще й інша, — «таємна» історія. Або історія, якою вона була насправді — інтриги, обман і не завжди відомі історичні персонажі керувались благородними мотивами... І цей таємний бік історії показано в книзі також, як за життя К. Заблонського, так і після його смерті. Автори не побоялися відійти від загальноприйнятих стандартів і показати все, що відбувалося у стінах політеху.

Монографія солідна, підкріплена багатим фактажем і архівними даними. Іноді автори відходять від наукових стандартів у викладі, показуючи всю канву подій емоційно, іноді аж занадто. Звичайно, якщо оцінювати монографію з точки зору відповідності до вимог написання, то емоційність викладу можна вважати недоліком, який виявляє суб'єктивне ставлення професора Г. Гончарука до К. Заблонського, адже вони були знайомі особисто. Але, якщо монографія потрапить до рук не науковця, а людини, яку просто цікавить історія політеху, то емоційність викладу, навпаки, стає «родзинкою»,

тому що вона дає змогу краще зрозуміти дух епохи, 1970–1980-ті роки в Одесі, особливо для людей, які народилися пізніше.

Досить розлого автори викладають біографію Костянтина Заблонського. Ми дізнаємося і про його походження, про родину, юнацькі роки, навчання в університеті, потім в аспірантурі. І майже детективна історія, як йому все ж таки поталанило потрапити на фронт у роки Другої світової війни, куди він бажав піти добровольцем, але його в армію приймати відмовлялися (с. 12). Згадується і про тяжку працю після війни, наукову кар'єру, співпрацю з підприємствами, призначення на важливі адміністративні посади, педагогічну діяльність. Врешті-решт, 1969 р. К. Заблонського обирають ректором ОПІ (с. 16), і на цій посаді він перебував протягом 16 років.

1970-ті і перша половина 1980-х рр. стали періодом розквіту Одеського політехнічного інституту у сфері будівництва (с. 22). Кожного року вводилась в експлуатацію нова будівля, як на території інституту, так і в студмістечку. Це був найрезультативніший період.

З кожним роком удосконалювалися форми і методи організації навчального процесу, розширювалася навчально-методична база інституту, з'являлися нові спеціальності (с. 42). На 1971 р. інститут нараховував 12 факультетів. 1974 р. університет вважався одним із найбільших в республіці. ОПІ випускав інженерів за 24 спеціальностями, підготовкою яких займався великий колектив викладачів на 54 кафедрах. А на 1978 р. в ОПІ існувало вже 14 факультетів і 56 кафедр, підготовка фахівців велась вже за 25 спеціальностями (с. 43).

Можна наводити ще багато фактів, але для рецензії це зайве. Без перебільшення, час, коли Костянтин Заблонський очолював політех, був «золотим віком» ОПІ.

На цьому завершується перша частина монографії.

Біографії багатьох керманічів та видатних людей, особливо радянської доби, часто вкладаються в просту схему «народився — вчився — одружився і так далі», іноді прикрашають їх переліком різноманітних нагород, приправляють ілюстраціями, і, щоб читач не знувдився, цікавими анекдотами чи смішними історіями. Такі собі іконографічні історії в кращих традиціях «совка».

В монографії досить розлого написано і про розбудову вишу, і про наукову роботу, як самого К. Заблонського, так і всього університету в цілому. Але незабаром автори «повертають на землю» читача, і не дають йому можливості забувати, що мова йде про радянські часи. Зростати і розвиватися в Радянському Союзі, як окремій людині, так і організації, так і республіці в цілому можна було тільки у зазначених напрямках і тільки до певної межі, а неусипне «Всевидяче Око» пильно стежило «за порядком». Була колись така річ, що могла миттєво перекреслити всі попередні здобутки, занепасти кар'єру, а іноді й вщент зруйнувати життя людини. Це публікація в московській газеті.

Не оминув атак і Костянтин Заблонський. Хоча йому й вдалось уникнути кар'єрної катастрофи, на відміну від ректора Одеського державного університету, але, як говорять в Одесі, осад залишився. Тут-таки варто відмітити винахідливість авторів: вони не стали переказувати і коментувати зміст засідань партійних комітетів, на яких заслуховувались справи по публікаціях в газеті, а навели їх повністю, щоб читач сам міг побачити, хто що говорив і як себе проявив — і зробити висновки самостійно. Це гідна позиція науковця, на мою думку.

Отже, ознайомившись зі змістом монографії, для себе особисто можна винести чимало. Вона варта уваги читача. Адже автори намагаються подати минуле таким, яким воно було. Показані і пафос будівництва інституту, і наукові здобутки, і тло епохи, і різні люди. Без купюр і без прикрас.

Надійшла до редакції 2 жовтня 2017 р.